

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai és Pszichológiai kar

Sport - és Rekreációs szervezés (rekreációs szervezés és egészségfejlesztés) Bsc



Fenntarthatóság és rendezvények, a
Szélrózsa Találkozó környezetvédelmi
intézkedései

Szerző:

Horváth Zsófia Anna

Témavezető:

Dr. Dömötör Zsuzsanna

Egyetemi Adjunktus

Budapest, 2023.01.17.

Tartalom

1.	Bevezetés.....	2
2.	Elméleti szakasz.....	2
2.1.	Globális környezeti problémák	3
2.2.	Ökológiai károk és egészség összefüggése	3
2.2.1.	Lépések a környezetvédelem irányába	4
2.3.	Környezeti fenntarthatóság	5
2.3.1	Környezettudatos irányzatok.....	6
2.4.	Rendezvények és környezetvédelem	6
2.5.	Rekreáció és szabadidő.....	7
2.5.1.	Rekreációs szabadidő és egészség.....	8
2.5.2.	Rekreációs szabadidő és rendezvények	9
2.6.	Rendezvényszervezés módszertana.....	9
3.	Projekt bemutatása	11
3.1.	Projekt célja.....	11
3.2.	Szélrózsa Találkozóról általánosan	11
3.3.	Módszertani összehasonlítás.....	12
3.4.	Környezettudatos intézkedések.....	14
3.4.1.	Helyszínválasztás	14
3.4.2.	Szállítás és utazás	15
3.4.3.	Szervezés	16
3.4.4	Szélrózsa műanyagtermelése és szemétkezelése	17
3.4.5.	Étkezés.....	20
3.4.6.	Eszközök.....	21
4.A	rendezvény során végzett empirikus vizsgálat.....	22
4.1.	Kérdőíves felmérés ismertetése.....	22
4.1.1.	Eljárás	22
4.1.2.	Módszer	23
4.1.3.	Résztvevők.....	23
4.2.	Eredmények	23
4.2.1.	Környezeti hatásokat csökkentő módszerek eredményességét felmérő kérdések	23
4.2.2.	A vizsgált változók közti együttjárások	27
4.3.	Megbeszélés	28
4.4.	Következtetések	29

5. Összefoglalás	30
6. Irodalomjegyzék	30
7. Mellékletek	32

1. Bevezetés

A környezet és annak védelme manapság aktuális és központban szereplő témakör, hiszen pusztítása hatással van a földi élet, jelenkori és jövőbeli színtereire és rendszereire. A globális károkat az emberi mohóság és nyereségvágy okozza, aminek a megfékezéséért is mi vagyunk a felelősek, ezért egyéntől kezdve világvezetői szintig, egységesen felelősséget kell vállalnunk a cselekedeteinkért és döntéseinkért. Projekt munkám és témaköröm azért került kiválasztásra, hogy ezen felelősségrendszerből életviteli szintnél magasabban kivegyem a részem, hiszen a lehetőségektől, gazdasági helyzettől és az egyén képességeitől függ a környezetvédelmi tevékenységek mértéke és hatása.

A pályaműben szereplő projekt a Magyarországi Evangélikus Egyház által, 2022 nyarán szervezett ifjúsági fesztivál környezetvédelmileg fenntartható szervezési lépéseiről és azok megvalósításáról szól. A találkozó céljai, az ökológiai lábnyom lehetőségek szerinti minimalizálása és a résztvevők környezettudatosságra való nevelése, ezenfelül a családok rekreációs kikapcsolódásának megteremtése volt, fizikai és szellemi programlehetőségek keretében. A használt módszerek univerzálisak, költséghatékonyak és növelik a színvonalat, így struktúraként is szolgálhatnak hasonló méretű események tervezéséhez. A sikereket alátámasztják vagy néhol cáfolják a résztvevők által kitöltött kérdőíves kutatásunk eredményei, melynek részletezésére a későbbiekben kerül sor.

A pályamunka elején egy elméleti bevezetés olvasható, amely a fenntarthatósággal, egészséggel és rendezényszervezés módszertanával kapcsolatos témaköröket járja körül. Utána a projekt részletes bemutatására és a hozzá tartozó kutatási eredmények elemzésére kerül sor.

2. Elméleti szakasz

Ebben a részben, a projekt munka elméleti alátámasztása olvasható, ami magába foglalja a nagyobb globális problémák rövid bemutatását és ezek kapcsolatát az emberi egészséggel. Mindemellett a rendezényszervezés módszertanát és iparának környezetvédelmi hatásait is itt részletezem.

2.1. Globális környezeti problémák

A szóban forgó témát csak vázaltszerűen és leegyszerűsítve tekintem át, a terület komplikáltsága és a pályamű terjedelmi határai miatt.

Az ipari forradalom kezdetétől megindult a nagymértékű életmódváltozás és fejlődések korszaka. A gyártási folyamatokba egyre több nyersanyagot és vegyianyagot lehetett bevonni, ezáltal a termelés hatékonysága és gyorsasága is megnőtt. A természeti erőforrások fokozott kiaknázása miatt, gazdasági és természeti problémák jelentkeztek, egyre növekedő tendenciával. Ezek ráhatással voltak egymásra, és a 20. század végéhez érve globális nehézségeket szültek (Rakonczai, 2021).

A fő ökológiai problémák szoros összefüggésben és hatással vannak egymásra. Ezek közé sorolható a nem megújuló energiaforrások kiaknázása, a Föld édesvíz tartalékainak elhasználása és szennyezése, műanyagtermelés és hulladékkezelési válság által a szemét természetes környezetbe való jutása és rongáló hatása, vegyiparból és egyéb eszközökből származó anyagok légkörbe, vizekbe és talajba juttatása, termelési célokból történő erdőirtás, üvegházhatást kiváltó gázok nagy mennyiségű termelése és kibocsátása, ezáltal klímaváltozás folyamatának elősegítése (Rakonczai, 2021).

Ezen környezeti világproblémák kiváltó okai közé tartozik a Föld népességének folyamatos növekedése, technológiai fejlődések, termelés minőségi és mennyiségi változása és emberi túlfogyasztás (Rakonczai, 2021).

Ezen környezeti problémák hatással vannak az egyén hétköznapi életére és veszélyeztetik vagy megnehezítik az egészség fenntartását. A következő fejezetben áttekintem, mi pontosan az egészség, és hogyan befolyásolja azt a minket körülvevő környezet.

2.2. Ökológiai károk és egészség összefüggése

Az ókori (görög, kínai) tudományosfelfogásban, az egészséget holisztikus szemléletmód alapján értelmezték, ami az egyén testi állapota, emberek közötti viszony és környezettel való kapcsolat egyensúlyát jelenti. A természet és orvostudomány fejlődése során, új a biológiai szempontokat előtérbe helyező megfogalmazás született, ahol az egyén anatómiai és szervrendszeri betegségeinek jelenlétén, mennyiségén és formáján van a hangsúly (Ábrahám, 2010).

Az World Health Organization (WHO) alapításakor, 1946-ban a következőképp definiálta az egészséget: olyan állapot, amiben a testi, lelki és szociális jóllét egyensúlya van a központban, és nem csak a betegségek hiánya (Lafond és mtsai, 2003).

Az Ottawai Egészségfejlesztési Chartában (WHO, 1986) az egészség és jóllét megvalósulásához bizonyos feltételeket kötnek. Ilyen például az oktatás, élelem, béke, fenntartható erőforrások, jövedelem, állandó ökológiai állapot vagy társas élet lehetősége. A mentális, fizikai és szociális jóllét megteremtéséért az egyénnek meg kell tudnia fogalmazni a szükségleteit és céljait, így az egészség az élet és a mindennapok erőforrásaként funkcionál és nem életcélként (Lafond és mtsai, 2003).

Egyértelművé vált, hogy az egészséget meghatározó tényezők listája hosszú és sok eleme kölcsönhatásban áll egymással. Minden meghatározási formában közös a környezettel való kapcsolat (nem szociális értelemben) vagy az ökológiai stabilitás, amelyek veszélyben vannak a mindennapokban.

A The Lancet Countdown 2022-es publikációja alapján, az éghajlati vészhelyzet egészségügyi válsággá alakult. A szélsőséges időjárási események, a hőstressz, a csökkenő levegőminőség és víz minőségének változása előidézte többek között az élelmiszerbiztonság visszaesését. Ahogy a bolygónk melegszik, az éghajlati kockázatok egyre összetettebbek, gyakoribbak és kiszámíthatatlanok, és ezen problémák emberek millióit sodorják az éhínség és halál közvetlen veszélyének közelébe. Azok az alacsony jövedelmű országok, amelyek leginkább ki vannak téve az éghajlattal kapcsolatos veszélyeknek, és amelyek legkevésbé járultak hozzá az éghajlati válsághoz, a legrosszabb helyzetben vannak (Baxter és mtsai, 2022).

Ugyanezen gazdaságilag visszamaradt, elszegényedő országokra van a legmegterhelőbb hatással a szemét és azon belül a műanyag hulladék jelenléte. Az műanyagok bomlása során, mikroműanyag részecskék maradnak fenn, amelyek vizeinkben és ezzel gyártási folyamatainkban is jelen vannak. Kimutatták őket az élelmiszerekben, fogyasztásra szánt folyadékokban, anyatejben és egyéb termékekben, amelyek előállításánál ezeket nem tudják eltávolítani, így elkerülhetetlenül a fogyasztók szervezetébe kerülnek (Ragusa, 2022).

A globális károk védelmében az egyén tehetetlennek érezheti magát, ami a posztraumatikus stressz betegségek egyik rendhagyó fajtáját, a klímaszorongást válthatja ki (Vályi, 2020).

Ezek alapján egyértelmű, hogy a környezeti károk befolyásolják az egészséget és jóllétet, hiszen az egyén mindennapi életét befolyásolhatja szervezeti és mentális szinten is.

A következőkben, a fenntarthatóság fogalmát és környezettel kapcsolatos vonatkozását, fenntarthatósági mozgalmat mutatom be.

2.2.1. Lépések a környezetvédelem irányába

A környezetvédelmi problémák megszüntetésért vagy megakadályozásáért az emberek több szinten felelősek. Különböző kisebb és nagyobb szervezetek, kormány és a tudomány közös

cselekvései folyamán érhetőek el a legjelentősebb változások. A cégek és világirányító vállalatoknál monumentális változásokra van szükség a termelést és anyagbeszerzést irányító folyamatokban. Az országokat irányító kormányok felelősek az adott terület környezetvédelmi szabályozásaiért, mint hulladékkezelés, törvényhozás és fenntarthatóságra nevelés. Ezen módosítások útjában sok esetben a kapzsiság és pénzközpontúság áll, hiszen a jelenlegi technikák miatt több pénzt lehet spórolni a nem fenntartható rendszerek alkalmazásával.

Annak érdekében, hogy jelentős változást érzünk el, a kisebb gazdasági egységeknek és a társadalomnak is felelősséget kell vállalni az ügyben. Az új termelési folyamatok és vállalati felfogás alapjait, kisebb csoportokban kell először kialakítani, aminek a mintájára aztán ráépülhet a többi, nagyobb egység is (Ransburg és mtsai, 2011).

2.3. Környezeti fenntarthatóság

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) 1972-ben ülést tartott Stockholmban, ahol a napi rendi pontok között szerepelt a fenntartható fejlődés témája melynek problematikája miatt megalapították a Brudtland-bizottságot (azaz: Környezet és Fejlődés Világbizottságot). A testület 1987-ben publikálta az „Our Common Future” című jelentését, amibe a fenntartható fejlődés fogalmát is meghatározták újszerűen (Simonyi és mtsai, 2020). Az jelentésben található definíció azt mondja ki, hogy „[...] a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, ami kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék a szükségleteiket” (Simonyi és mtsai, 2020, 57. o.).

Fenntarthatóság három fő szegmensre bontható: gazdaság, környezet és társadalom. A három alkotóelemnek fontossága megegyezik, és fejlődésük során nem szabad csökkennie a hozzájuk tartozó tőkének (Fleischer, 2007).

A fenntartható fejlődés megvalósításának hierarchikus rendszere van, amiben legbelül található az egyén és annak tudatos döntési felelőssége, egyel kintebb a Nemzeti Fogyasztási és Oktatási Politikák, amelyek a háztartások rendszerezésének alapelveit adják. Ezen felül van a vállalati felelősség, amit az EU Zöld Papír és különböző szabványok szabályoznak, majd a nemzeti és regionális réteg, amiért az ENSZ Local Agenda felel. A felső három rétegben a nemzeti döntések szerepelnek, amelyet Nemzeti Környezeti és Társadalom Politikák irányítanak. Ezen felül, nemzetközi szinten az EU Környezeti és Szociális Politika a mérvadó, végül pedig globálisan az ENSZ fentebb említett Brudtland jelentése áll (Ransburg és mtsai, 2011).

A pályaműben főként az egyéni és vállalati szint (ezen belül: rendezvényipar) felelősségét elemzem és bemutatom a lehetőségeket, felfogásokat és lehetséges módszertani elemeket, kitágítva ezzel a megszokott szervezési formák lehetőségeit.

2.3.1 Környezettudatos irányzatok

Az alábbiakban bemutatok három olyan irányzatot, amelyek a fenntartható fejlődés elveit alkalmazva segítik a környezetvédelmi törekvések terjedését egyéni és közösségi szinten. Az első, a Lifestyle of Health and Sustainability (továbbiakban: LOHAS) irányzat, ami egy posztmodern életmód, ahol a csatlakozó fogyasztók az etikusan előállított termékek vásárlására törekkenek, amelyek összhangban vannak a társadalmi igazságossággal és a fenntarthatósággal. Életvitelük elsősorban az élelmiszerfogyasztásra irányul, és vásárlási szokásaikat a minőségközpontúság, környezetvédelem és etikai elvek jellemzik (Schüpbach és mtsai, 2008).

A soron lévő irányzat, a Zero Waste (Hulladékmentes vagy nulla hulladék) mozgalom, aminek lényege, hogy az emberek egy egyszerűbb életet éljenek, felesleges fogyasztás és hulladéktermelés nélkül. A központban a műanyag és egyszer használatos termékek teljes kiiktatása van. Az átállás teljes életmódváltással lehetséges, de irányelvként is lehet alkalmazni bizonyos döntési helyzetekben (Rácsok, 2020).

Az utolsó itt megemlített trend, a Zéró emissziós közlekedés, amiben a környezeti erőforrásokat nagyban kimerítő és jelentős légszennyezéssel járó járművek használatának mellőzését jelenti. Alternatívaként elektromosautókat, biciklit vagy egyéb környezetbarát közlekedési eszközt választanak a fogyasztók a mindennapi közlekedéshez (Rácsok, 2020).

Az itt felsorolt irányelvek alapján vizsgáltuk meg a projektben található rendezvény szervezési lépéseit, és a lehetőségeknek megfelelően ezek alapján hoztuk meg a legtöbb döntést.

Az alábbi részben, általánosságban bemutatásra kerül, hogy a rendezvények milyen hatással vannak a környezetre, és milyen változásokat és irányokat kell követniük a fenntartható fejlődés érdekében.

2.4. Rendezvények és környezetvédelem

A fenntarthatóság három pillére közül a rendezvény környezeti felelősségét mutatom be, azon belül is a három legkritikusabb pontot (*erőforrások kihasználása, légszennyezés és hulladékkezelés*), amelyek kulcsfontosságúak egy esemény szervezésekor. Megoldásukra vagy csökkentésükre a projekt bemutatásának keretein belül adok választ.

Az ipari fejlődés hozadéka, az egyre növekvő gép-, jármű- és különböző berendezések használata, amelyek kollektívan folyamatosan emelik a zajszennyezést. Bizonyos szennyezettségi szint felett veszélyezteti az emberi egészséget és a természet élővilágát (Simon, 2019). A National Evolutionary Synthesis Center (továbbiakban: NESCenter) által, 2012-ben végzett vizsgálata kimutatta, hogy az autópálya mellett fekvő erdős területeken élő szajkót megzavarja a hangos zaj, ezáltal nem terjeszti a fenyők magjait, így meggátolva azok terjedését (Francis és mtsai, 2012). A zaj forrása rendezényszervezési oldalról, lehet az embertömeg, a koncerteknél használt erősítők és a résztvevők közlekedési eszközei.

A következő kritikus pont a természeti erőforrások fogyasztása, amibe beletartoznak az energiaforrások, vízhasználat, étkezés és hulladékkezelés. Minél nagyobb a résztvevőszám annál jobban növekszik a felhasználás mértéke és annál tüzetesebben kell átgondolni és tervezni a valós szükségleteket megvalósítási módokat (Vadovics és mtsai, 2010).

Nem utolsó sorban ide sorolható a közlekedéssel, eszközszállítással járó légszennyezés emelkedése is, ami az ózonréteg károsodását és a levegő minőségi romlását eredményezi. Az European Commission 2017-es jelentése alapján, az Európai Unióban 2016-ban, az összesített kibocsátás 28,5 százaléka személyszállítás során keletkezett, aminek előidézője a repülők, tömegközlekedés és személygépjárművek túlhasználata. Az első helyen az energiatermelés áll, az ipari, mezőgazdasági és kereskedelmi kibocsátás pedig csak a személyszállítás után van a légszennyezés mértékét tekintve (EC, 2017).

Egyéb szervezési feltételek közé tartoznak az építkezési intézkedések, amelyeknek meg kell felelniük a környezetvédelmi kritériumoknak, a helyszín választásában az ökológiai harmóniára törekvés, továbbá a hulladékkezelés és irodai működés optimalizálása (Vadovics és mtsai, 2010).

A következőkben az eddigi elméleti rész tartalmát (*fenntartható fejlődés és egészség*) párhuzamba vonom a rekreációval, azon belül a szabadidővel, és annak minőségi eltöltésével. Ezután ismertetem az alapvető módszertani elemeket, amiket egy esemény szervezésekor figyelembe kell venni. Ez fog később alapul szolgálni a környezetbarát rendezvény bemutatásához.

2.5. Rekreáció és szabadidő

A rekreáció definíciója, Kis Jenő megfogalmazása alapján: „A rekreáció eszmei és gyakorlati válasz-tevékenységrendszer meghatározott társadalmi kihívásokra” (Ábrahám, 2010, 8.). Kovács Tamás hasonlóan próbálta megragadni a fogalmat, ugyanis szerinte a rekreáció a

civilizációs ártalmakra (*fizikai aktivitás csökkenése, (di)stressz, túlfogyasztás, környezeti ártalmak*) és betegségekre (*szív- és érrendszeri megbetegedések, daganatos megbetegedések, mozgásszervi betegségek, idegrendszeri/pszichés rendellenességek*) adott, a társadalom szükségletei által generált, szabadidőben végzett választévkénység (Kovács, 2007). Ezen civilizációs ártalmak hatására a rekreációs tevékenységek irányzatokra osztódtak, hogy kielégítsék a társadalom különböző igényeit. A három fő csoport, az outdoor rekreáció, az egészségmegőrző rekreáció és az élménykereső rekreációs irányzat. A felsorolt csoportba tartozó tevékenységeket a személyes szabadidőnkben végezzük a saját motivációnk és szükségleteink alapján (Boda és Herpainé, 2015).

A szabadidő egy kétrétegű fogalom a magyar nyelvben. Alapvetően azt az időt jelöli, amit nem a szociális feladatainkkal vagy biológiai igényeinkkel töltjük el (*angolul: free time*). Tehát kötöttségektől mentes, szabadon felhasználható időtartam. A rekreáció fogalomkörében használt szabadidő viszont inkább az angol 'leisure' kifejezésre utal, ami az élménnyel és megújulással szabadon eltöltött időt jelenti. Nem csak az egyén konkrét cselekvésekben nyilvánul meg a 'leisure', hanem az aktuális hozzáállásán és érzelmi állapotán is (Kovács, 2007).

Bár sok esetben a rekreációs foglalkozások alatt mozgásos tevékenységeket értünk, mégis nagyrészt szellemi elfoglaltságok is képezik. A fizikai aktivitással járó tevékenységek szinte végtelen a listája, és egyéne válogatja (*érdeklődés, életkor, nem-, stb.*), hogy ki melyikeket űzi alkalmanként vagy rendszeresen. Kategorizálni a fentebb említett rekreációs irányzatok alapján lehet. Ilyen például az outdoor irányzatba tartozó kirándulás vagy futás, az egészségmegőrző csoportba tartoznak a sportági tevékenységek, fitness és wellness, az élménykereső irányzatba pedig az extrém sportok (pl.: bungee jumping) és a kalandturizmus (pl.: sátrazás). A szellemi rekreációs tevékenységek is kategorizálhatóak hasonlóan. Fritz további négy csoportra osztja be őket: kulturális, társasági-egyéni, természeti, kiegészítő és rekreációs. Ezekbe tartoznak például a színházlátogatás, koncertre járás, társasjátékokkal való játék vagy akár madárles társaságban vagy egyedül (Fritz, 2013).

2.5.1. Rekreációs szabadidő és egészség

A fenti bekezdések egyikében már elemeztem az egészség fogalmát. Az említett szempontok közül jelen szakaszban kiemelésre kerülnek a testi szempontból fontos tevékenységek, mint sportolás, pihenés és egészséges táplálkozás. Mentális oldalól pedig az élménykereséssel és feltöltődéssel járó cselekvések (Hidvégi és Bíró, 2015). Az egyénnek saját céljai alapján kell meghatározni az adott életszakaszában fontos szükségleteit, és aszerint megválasztani a

szabadidejében végzett elfoglaltságokat, akár rekreációs szakemberek segítségével. A rekreációs lehetőségek listája terjedelmes, így mindenki megtalálhatja a számára legmegfelelőbb tevékenységeköröket. Abban az esetben, ha hosszútávon be tudja illeszteni az egyén az életébe a tevékenységeket, közvetlenül hozzájárul az egészsége fenntartásához. Ezenfelül, a különböző megbetegedések vagy stressz prevenciójában is fontos szerepük van a rekreatív programoknak (Ábrahám, 2010).

2.5.2. Rekreációs szabadidő és rendezvények

Herpainé Lakó Judit könyve alapján négy csoportba lehet sorolni a szabadidős szervezeteket, a következőképpen: „kulturális intézmények (pl.: közművelődési, tudományos, és művészeti intézmények), civil szervezetek, szórakoztató intézmények (pl.: vendéglátóipar szórakoztatási intézményei, cirkuszok, állatkertek) és sportlétesítmények (pl.: uszodák, stadionok)” (Boda és Herpainé, 2015, 42-44). A felsorolt létesítmények közül bármelyik szervezhet, foglalkozásának megfelelő témájú rendezvényt. A szervezetnek meg kell határoznia a tematikát és célközönséget, így behatárolhatja a résztvevőket az adott érdeklődési körre, de alakíthatja úgy is, hogy mindenki megtalálja benne a szórakozás vagy feltöltődés örömet. Ehhez fel kell mérni az igényeket és szakemberek segítségével megtervezni a lépéseket. Egy rendezvény akkor válik rekreációs jellegűvé, ha teljesíti az előző részekben felsorolt, rekreációs szabadidő feltételeit (*élménnyel és megújulással töltött, kötelezettségek mentes idő*) (Boda és Herpainé, 2015).

2.6. Rendezvényszervezés módszertana

Egyértelművé vált, hogy a különböző rendezvények a szabadidőeltöltési lehetőségek egyik kiemelt formája. Ugyanis megfelelő rekreációs tartalommar bír és tematikától és programfajtáktól függően fejlesztheti a vendégek szellemi, fizikai és szociális készségeit is. A megfelelő légkör és lehetőségek megteremtéséhez viszont szükség van a szervezési lépések és módszertani elemek megtervezésére az esemény előtti, közbeni és utána lévő időre is. Ebben a bekezdésben, áttekintjük azokat az alapvető módszertani elemeket, amelyekre szükség van egy jól működő rendezvény megszervezéséhez.

A rendezvények menetét öt fázisra lehet lebontani:tervezés, szervezés, előkészületi munka, lebonyolítás és utómunkálatok (Boda és Herpainé, 2015). Minden szakasznak vannak speciális erőforrásigényei (*pénzügyi, tárgyi, emberi, információs*) amelyeknek megfelelő összehangolása és koordinációja elengedhetetlen. A tervezői fázisban a szervezői csapatnak fel kell állítania az alapvető koncepciót amire az esemény épülni fog. Az elgondolások alapján meg kell határozni a helyszínt (később helyszínre látogatás), dátumot és a rendezvény

befogadó képességét. Több szempontot kell figyelembe venni, mint évszaktól adódó időjárási szélsőségek, infrastrukturálisan elérhető helyszín és célszemélyek szabadidejéhez igazított időpontválasztás. Abban az esetben, ha ezek a kiindulópontok megvannak, a témának és igényeknek megfelelő program összeállítást kell készíteni, ami lefedi a célközönség elvárásait. Ezeken felül szükség van egy kezdeti költségvetési tervre, jogi háttér megvizsgálására, kapcsolati rendszer felállítása és az elérhető erőforrások áttekintésére (Boda és Herpainé, 2015).

A második fázis a szervezés, ami magába foglalja egy forgatókönyv megírását, ami alapul fog szolgálni a szakasz szervezési lépéseiben. Fontos feladat a partnercégekkel való megállapodás és szerződéskötés. A partnerek megválasztása függ a pénzügyi keretektől, a cég etikus tevékenységeinek mértékétől és adott szolgáltatás formájától. Továbbá véglegesíteni kell a programtervet és meghatározni az azokhoz szükséges munkaerőt. Gondoskodni kell, a fizikai erőforrások beszerzéséről is gondoskodni kell, melynek szempontja a költséghatékonyság és újrahasználatosság. Hasonlóan fontos az energiaforrások biztosítása, melyeket adott esetben a helyszín adja vagy a szervezőknek kell megoldani. Ezek összesítése után véglegesíteni kell a pénzügyi tervet, ami ha meghaladja az alap tőkét, módosítani kell a kiadásokon. Ebbe a fázisba beletartozik az esemény hirdetéséhez és népszerűsítéséhez szükséges médiatartalmak gyártása. Ezeknek tartalmazniuk kell a rendezvény alapvető adatait (*idő, helyszín, programok, célközönség*), illetve tükröznie kell az esemény tematikáját. Ehhez használt platformok megválasztásában ismerni kell a célszemélyek médiafogyasztási szokásait (Káposzta, 2011).

A következő két periódus, szervezési módszertani szempontból már másodlagosnak számít. Az előkészületi szakaszba a munkavállalók esetleges betanítása, kellékek és egyéb berendezés véglegesítése és előkészítése, rendezvény elindításához szükséges utolsó teendők tartoznak.

Következő fázis a lebonyolítás, amely a helyszín teljes felkészítését, vendégek fogadását, rendezvény elindítását és az esemény közbeni munkálatokat jelenti. Az alkalom utolsó programjának végéig tart ez a rész. (Boda és Herpainé, 2015).

Az utolsó fázis, az utómunkálatok és a teljesítmény értékelése. Az esemény helyszínét el kell hagyni, ki kell fizetni a dolgozók munkabérét és ismét el kell készíteni egy költségvetési áttekintést. Az értékelés folyamatában a szervezők a visszajelzések és tapasztalatok alapján összehasonlítják a kitűzött célokat azzal, ami megvalósult, majd következtetéseket és tanulságokat vonnak le belőle (Káposzta, 2011).

Az alapvető módszertani elemeket használva valósult meg a projektben szereplő fesztivál is, melynek rész célja az itt felsorolt elemek és döntések, minél környezetileg fenntarthatóbbá tétele volt.

3. Projekt bemutatása

Az elméleti megalapozás után a pályamű következő nagyobb szakaszában az említett projektmunka részletei kerülnek bemutatásra.

3.1. Projekt célja

A célkitűzés az volt, hogy elkészítsünk egy olyan rendezvényt, amelynek szervezési elemei minél kisebb környezeti hatással járnak és könnyen reprodukálhatóak. Előszörban a hulladékkezelés, légszennyezés és zajszennyezés problémája volt a központban, hogy minél kisebb ökológiai lábnyomot hagyjon maga után a találkozó. Több általunk alkalmazott technika már ismert és sűrűn használt a magyar rendezvényiparban, viszont az újonnan bevezetett környezettudatos módszertani megvalósítások könnyen kivitelezhetőek, emelik a színvonalat és költséghatékonyak.

A soron lévő bekezdésekben bemutatásra kerül az említett rendezvény, összehasonlítom a szokásos szervezési komponenseket a Szélrózsán használtakkal és elemzem az adott területeken történt változtatásokat vagy fejlesztéseket. Ezek közé tartozik a műanyag és egyéb hulladék kezelése, eszközbeszerzés, szállítás és utazás, energiaforrások használata, étkeztetés, partnercégek kiválasztása, médiaterv és programterv elkészítése.

A projekt keretében kérdőíves vizsgálatot is végeztünk, melynek célja elsősorban visszajelzések szerzése volt a látogatóktól, a környezetvédelmi módszereink sikerességével kapcsolatban. Továbbá felmértük a résztvevők általános környezetvédelmi viselkedését is. A módszerek, eredmények és konklúzió a pályamű utolsó szakaszában található.

3.2. Szélrózsa Találkozóról általánosan

A projektben szereplő rendezvény, a Szélrózsa Találkozó. Az eseménynek egyházi vonatkozása van, ugyanis a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE), azon belül a Gyülekezeti Missziós Osztály (GyüMi) által kerül megszervezésre kétévente nyáron 4-5 napon keresztül, immár 25 éve. A résztvevők száma az eltelt idő alatt folyamatosan növekedett. Eleinte pár száz fiatal élvezte ki a találkozó által nyújtott lehetőségeket, de mostanra már több ezer vendég vásárol jegyet. Ezáltal a programok minősége és mennyisége is jelentősen megemelkedett és megváltozott. Többek között részt lehet venni előadásokon, koncerteken, sporttevékenységeken és különböző rekreációs játékokban. Ezek mellett bensőségesebb, hittel és Istennel kapcsolatos műsorok, beszélgetések és zenés áhítatok vannak mindig a programlistán. A találkozó azon emberek számára is teljes élményt nyújt,

akik nem állnak közvetlen kapcsolatban az Evangélikus egyházzal vagy a hittel, de nyitottak rá, hogy megismerkedjenek vele vagy beszélgessenek róla. A találkozók két évente más helyszínen kerül megrendezésre Magyarország területén. Idén Gyula volt a kiválasztott helyszín, 2022. július 13-17. között (1).

Én gyermek korom óta aktív tagja vagyok a MEE által szervezett rendezvényeknek, és már öt éve a szervezési folyamatokban is besegítek és dolgozom. A Szélrózsán én koordináltam a diákönkéntesek munkáját, illetve az Ökosátor szervezőjeként a csapattal közösen találtuk ki a legtöbb környezetvédelmi technikát.

A Magyarországi Evangélikus Egyház minden egyéb rendezvényén is fontosnak tartja a fenntarthatóságot. Ezért 2008-ban létrehozták az Ararát Teremtésvédelmi és Ökoteológiai Munkacsoportot, akik a környezetvédelemmel foglalkoznak az egyház szervezetén belül (2).

3.3. Módszertani összehasonlítás

Az alábbi táblázatban összehasonlítom az alapvető szervezési lépéseket és módszertani megvalósításokat a Szélrózsán megvalósított technikák alapján.

1. sz. táblázat: Alapvető rendezvényszervezési elemek összehasonlítása környezetbarát módszerekkel

Szervezési elem	Alapvető feltételek	Általános megvalósítás	Fenntartható megvalósítás	Szélrózsa
Helyszínválasztás	Infrastrukturálisan könnyen elérhető	Nagyvárosokban vagy agglomerációban	Könnyen elérhető tömegközlekedéssel	Gyula: Könnyen elérhető tömegközlekedéssel de központtól (Budapest) messze van
Időpont	Szabadnapokon, hétvégén	Szabadnapokon, hétvégén	Szabadnapokon, hétvégén	Nyáron, hétvége is beleesik
Létszám	Helyszín és költségvetés határozza meg	Helyszín és költségvetés határozza meg	Helyszín és költségvetés határozza meg de legyen környezetvédelmileg fenntartható az	Nem volt megszabva maximális létszám, de a környezetbarát étkeztetés és

			ellátás	szállás mindenki számára elérhető volt
Programterv	Témába illő, költségvetési keretek megtartása	Témába illő, költségvetési keretek megtartása	Környezettudatosságra nevelés tartalmazza a programot	Workshopok és előadások a fenntarthatósággal kapcsolatban az alapvető tematika mellett
Eszközbeszerzés	Minél olcsóbb és nagymennyiségű	Nagykereskedelmi központokból beszerzés minél olcsóbban	Újrahasznosítható eszközök, etikus cégektől és gyártóktól	Újrahasználható eszközök (pohár, evőeszközök, kellékek, díszlet) és később a raktárban tároljuk a maradékot
Hirdetés	Célközönséghez érjen el	Interneten keresztül	Papírmentesen interneten keresztül	Interneten (Facebook, Instagram, email) keresztül
Energiaellátás	Legolcsóbb opció	A választott hely alapján, legolcsóbb energiaellátás választása	Mozgásérzékelő villany, gazdaságos áramellátás	Gyulai helyszín adottságai
Szállítás és utazás	Minél kevesebb forduló	Minél kevesebb forduló	Minél kevesebb forduló, kevés járművel	Minél kevesebb forduló
Étkezés	Legolcsóbb opció	Legolcsóbb opció, előre csomagolt ételek	Elsődlegesen növényi étrend helyi és szezonális alapanyagokból	Helyben készített meleg étel, vegetáriánus és

				húsos verzió, szezónális alapanyagok
Partnercégek	Kapcsolatokon keresztül a legmegfelelőbb árú és szolgáltatású	Kapcsolatokon keresztül a legmegfelelőbb árú és szolgáltatású	Kapcsolatokon keresztül a legmegfelelőbb árú és szolgáltatású és etikus	Konyha és áruházi szánt tárgyak etikus működésű cégtől
Hulladékkezelés	Szelektív hulladékgyűjtés	Szelektív hulladékgyűjtés	Szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás	Szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás

3.4. Környezettudatos intézkedések

3.4.1. Helyszínválasztás

A koronavírus járvány miatt, 2020-ban a Szélrózsa is elmaradt úgy, mint minden más rendezvény Magyarországon és a világ több pontján is. A szervezés ezzel ellentétben már 2019 szeptemberében elkezdődött, hiszen egy ilyen folyamat rengeteg időt vesz igénybe. A Gyulán található Gödöcs-kertet, és az előtte álló Erkel Ferenc Általános Művelődési Központot már 2019-ben lefoglalta a Magyarországi Evangélikus Egyház, mint a következő Szélrózsa helyszíne. Ezáltal a 2022-ben megtartott rendezvényre már meg volt a helyszín.

Kijelenthetjük, hogy már akkor is figyelembe vették a fenntarthatóságot helyszínválasztás szempontjából. Alapvetően illeszkedik a fesztivál tematikájához, hiszen Gyulán az evangélikus templom mellett található ez a kert, így programokat is lehetett ott tartani. A park könnyen megközelíthető a város központjából, ami mindössze 600 méterre helyezkedett el tőle, a vonatállomás pedig egy 15 perces séta távolságban volt elérhető. Ezzel lehetőség volt a helyszín egyszerű és gyors megközelítésére akár gyalog, akár biciklivel vagy rollerrel. Az imént említett utazási eszközök könnyen használhatóak voltak a terepen, hiszen Gyula a Dél-Alföldön helyezkedik el, aminek adottsága, hogy nincsenek emelkedők vagy lejtők. A kerékpárral érkezőknek a helyszínen biztosítva volt tároló a járműnek.

A nyári évszak adottsága volt, hogy későig tartott a közvilágítás, de az esti időszakban többnyire elegendő volt a parkon keresztülfutó közvilágítás használata, így nem fogyasztott általános világításra energiát a rendezvény.

3.4.2. Szállítás és utazás

3.4.2.1. Eszközök

A Magyarországi Evangélikus Egyház székhelye Budapesten található, ezzel együtt az eszközraktárak egyik része is. Mivel a kiválasztott helyszín viszonylag messze van a központtól, fontos volt megoldani az utazás és eszközszállítás kérdését úgy, hogy minél kevesebb légszennyezéssel és zajszennyezéssel járjon.

Az egyház tulajdonában van pár nagyobb terhet elbíró jármű, de mivel ez nem bizonyult elegendőnek, bérelt teherszállító autókat, amelyekben a szükséges eszközöket egyszerre elszállította a helyszínre. Ezek közé tartoznak a hangtechnikai kellékek, programokhoz és műsorokhoz szükséges kellékek, dekorációk, sátrak, molinók, irodai felszerelések, mosogatógépek és egyéb kisebb tárgyak. A szállításnál kardinális feladat, hogy a lehető legkevesebb fordulóval és járművel legyen teljesítve a szállításhoz szükséges távolság.

3.2.4.2. Vendégek utazása

A szervezés folyamatában tisztában voltunk azzal, hogy a résztvevők nagyrésze a fővárosból és Magyarország különböző részeiből érkezik az eseményre. A cél ugyanúgy a személygépjárművel történő közlekedés minimalizálása volt, melynek irányába több technikát is alkalmaztunk, bár korlátozottak voltak a lehetőségek. Gyulára tömegközlekedési opciók közül a vonat használata bizonyult a leggyorsabb és legkényelmesebbnek a Budapestről vagy azon átszálló résztvevőknek.

Az rendezvényre a weboldalon keresztül lehetett megvásárolni a jegyet, melynek mellékletében lehetett vonatjegyet igényelni kedvezményes áron. A GyüMi egy meghatározott időpontra, a rendezvény első napjának délelőttjére lefoglalt egy teljes vagon a vendégek számára. A pályaudvaron 'Szélrózsa vonat' feliratú táblával várták a kísérők az érkezőket, és azonosítás után együtt szálltak fel a járműre. Érkezéskor közösen sétáltak a Gödőcs-kertbe, ami mindössze egy 15 perces utat jelentett, így nem volt megterhelő a városon belüli közlekedés.

A tervezet és regisztrációs adatok alapján látható volt, hogy szükség van alternatív utazási módok megteremtésére vagy szolgáltatására, ugyanis többen nem tudják vagy nem akarják a vonaton való utazást választani. Sokszor előfordul, hogy egy gyülekezetből ezáltal egy településről több ember is érkezik, így szorgalmaztuk a telekocsik (egy személygépjármű lehetőségek szerinti maximális feltöltése) szervezését, esetleg közös kisbusz bérletét. Így kevesebb olyan autó érkezett a helyszínre, amiben csak egy ember utazott. Ezen felül

szorgalmazva és ajánlva volt a Szélrózsa médiafelületein, mint Facebook vagy Instagram, a magánszemélyek közötti telekocsik szervezése és az Oszkár applikáció használata, ahol regisztrált sofőrök szállítanak utasokat a megadott helyszínre. Továbbá minden regisztrált résztvevő email-ben értesítést kapott a fontos információkról a rendezvénnyel kapcsolatban, belefoglalva a vonattal kapcsolatos tudnivalókat is (ld. 3. melléklet).

3.4.3. Szervezés

3.4.3.1. Szállás

A Szélrózsán résztvevők a regisztrációs folyamat során tudtak igényelni sátorhelyet a fesztivál kempingjében. A hely a rendezvény sarkában volt a Gödöcs-kert másik felén. A terület le volt zárva és biztonsági őrök felügyelték a magánszemélyek tárgyait. A kempingezőknek biztosítva volt kettő vizes blokk és mosdóhelység. Ezen blokkok szállítását és karbantartását egy külső vállalat végezte az esemény teljes időtartama alatt. A kemping biztosításával több környezetvédelmi elemet is beépítettünk a fesztiválba. Ide tartozik, hogy a résztvevőknek nem kellett messzire utazniuk a szálláshoz, ezáltal elkerültük a személyautók használatának nagyrészt a lebonyolítási időszakban.

Azon vendégek, akik nem szerettek volna sátorban aludni, saját szállást kellett foglalniuk Gyulán vagy a környező településeken. Azonban a választott település nem nagy és a rendezvényünk a központhoz helyezkedett el. Ezáltal bátorítottuk a résztvevőket, hogy sétálva közelítsék meg a szállásukat vagy hozzanak magukkal rollert vagy biciklit. A helyszínen, mint már fentebb említettem, biztosítva volt kerékpártároló hely.

3.4.3.2. Partnercégek

Alapvetően egy rendezvényt nem csak a saját szervezési döntései befolyásolják, hanem az is, hogy mennyire etikus és környezetbarát kereskedelmű és működésű partnercégekkel kötnek szerződést. Ezekben a döntési kérdésekben fel kell mérni, hogy milyen szolgáltatásra van szüksége a rendezvénynek, amit egyedül nem tud megvalósítani, majd át kell nézni a költségvetési tervet, hogy milyen összegig fér bele a szolgáltatás vásárlása. Ezek után a helyszíni adottságok, ismeretek és kapcsolatok segítségével meg kell találni a környezeti szempontból legfenntarthatóbb működésű céget.

A Szélrózsán több eseményhez és szervezési elemhez szükség volt partner vállalatok felkeresésére. Az étkezést ketté osztva egy helyi és egy Orosházán üzemelő konyha készítette. Mindkét helyen szezonális és helyi alapanyagokból készítették az ételt, figyelve a növényi

étrendre is. Továbbá az eladásra szánt tárgyak nyomtatását nagyrészt olyan nyomda üzemnél végeztünk, ahol környezetbarát festéket és anyagokat használnak fel.

A kempinghez tartozó mosdóblokkokat biztosító és szállító vállalatnál figyeltünk arra, hogy Gyulához közel szállítsák a tisztításra és ürítésre szánt blokkokat. A teherautókat biztosító vállalattal már régebb óta együttműködik az egyház, így afelől nem volt változtatás. Ebből szempontból a pakolás minimalizálása és minél kevesebb forduló Budapest és Gyula között volt a cél.

3.4.4 Szélrózsa műanyagtermelése és szemétkézeltése

3.4.4.1. Műanyag eszközök

3.4.4.1.1. Italfogyasztás és étkezés

A műanyag termékek használata és azok hulladékká válása számos környezeti problémához vezet, melyeket korábbi fejezetekben említettem. A Szélrózsa találkozó több területen is figyelembe vette a plasztik anyagok használatának minimalizálását és adott esetben újrahasznosítását.

Bármilyen féle eseményt vizsgálunk, szinte minden esetben megjelenik a résztvevők pohárhasználatának a kérdése. Magyarországon 2007-óta kapható különböző szórakozóhelyeken és rendezvényeken re-pohár, ami, egy megfelelő körülmények között többször elmosható, díszíthető, vastagabb falú műanyag pohár. Ezeket a poharakat a vendég bizonyos összegért megvásárolhat, majd használat után megtarthatja vagy visszaválthatja a szolgáltatónál (Dér, 2013).

Az említett poharakból nyomtatott 7000 darabot, a saját grafikája alapján a Magyarországi Evangélikus Egyház is. Az eszközök kölcsönözhetőek az egész szervezet részére a központi intézménytől, így a Szélrózsán is ezek voltak használva. A díszítés tervezésekor pont ezért figyelembe vették azt, hogy ne csak egy eseményre legyen jellemző, hanem az egyház egészét képviselje. Minden vendég kapott belőle egyet ingyen a helyszíni regisztrációjakor és bátorítva volt, hogy adja vissza a terület elhagyása után. Hiszen a pohár menynyisége teljes mértékben lefedi a létszámból fakadó szükségletet, mégis minél több az egyház tulajdonában marad, annál később kell újabb adagot vásárolni. A vendégek eldönthették, hogy ugyanazt a poharat használják a rendezvény teljes időtartama alatt, vagy a vendéglátó egységekben egy tisztára cserélik. Azokat a poharakat, amiket használtak, visszaszolgáltattak, a helyszínen több mosogatógép alkalmazásával mosták el, majd adták vissza a büféknek és egyéb ellátóknak. Legtöbb alkalommal a re-poharakat gyártó cég, vagy annak társ vállalata intézi az elszállítást

és mosogatást, ami eredetileg megfelelő eljárásnak minősül, de a MEE-n végzett módszerrel a külső teherautó szállítás által keletkező plusz káros üzemanyag kibocsátást is el lehet kerülni.

Továbbá a találkozó biztosított egyszeri meleg étkezést a résztvevők számára, aminek a pontos rendszere egy későbbi fejezetben lesz taglalva. Ellenben ugyanúgy, mint a folyadékfogyasztás tekintetében, az étkezéshez is biztosítani kellett a tányérokat és az evőeszközöket. Az Evangélikus egyház szerződést kötött egy műanyag újrahasznosítható evőeszközöket árusító céggel és vásárolt tőlük 1000 db tányért és 500 db evőeszközt, emellett a szervezet pedig biztosított még 1000 tányért és gondoskodott az elszállításukról és mosogatásukról. Ez a mennyiség nem fedi le a résztvevők számát, viszont a rendezvény szervezése közben és megkezdése előtt, a média felületeket keresztül bátorítottunk mindenkit, hogy hozzon magával étkezéshez és kulacsot is. Ezen információk levelező rendszeren keresztül, Facebookon és Instagramon keresztül is elértek a vendégekhez (ld. 3. melléklet). Az említett fogyasztáshoz szükséges eszközök elmosogatásához az Ökosátor nevezetű programsátortól lehetett kölcsönözni növényi alapú mosogató szappant, szivacsot és konyharuhát, így a résztvevők el tudták mosogatni a saját tárgyaikat.

3.4.4.1.2. Dekoráció

Továbbá eszköznek minősíthető a rendezvényre készített díszítő és hirdető molinók is, amelyek az egész esemény területét beborítják bizonyos helyeken, mint például program sátrak, és színpadok. Az általános, már 5 éve használt Szélrózsa arculathoz, ugyanazokat a molinókat használja az egyház, így azokat nem kell újra elkészíttetni, csak abban az esetben, ha rongálódnak vagy sérülnek. Mindemellett viszont a kétévente változó tematikához folyamatosan aktuális molinókat készít a szervezet egy külső intézményen keresztül. Ezek mennyisége viszonylag nagy, a hatalmas területi lefedettség miatt és emellett nem újrahasznosítható műanyagból készülnek. Ennek következtében alternatív megoldásokra volt szükség a rendezvény utáni felhasználásukra. Előszörban állatmenhelyeknek adományoztuk őket, amivel betérítik a kültéri ketrecek a hideg évszakokra, így meleget biztosítanak az árva állatoknak. A kisebb anyagokból háti és kézi táskák készülnek kézműves foglalkozások keretében, amiket a MEE rendezvényein alkalmaz. A harmadik alternatív felhasználási mód, az egyéb kézműves foglalkozásokon való használata asztalterítőként, ami által szintén többször újra hasznosíthatóvá válik.

Kardinális feladat, hogy a rendezvények használati tárgyait és eszközeit, amelyek nem univerzálisak például kinézetben, alternatívan újra felhasználják, hiszen ezek szemétté válása erősen megemeli az események ökológiai lábnyomát.

3.4.4.1.3. Szelektív hulladékgyűjtés

A fesztiválok tömérdek mennyiségű szemetet termelnek a tervezés első pillanatától kezdve, hiszen rengeteg anyagigény fedi le a szükségletüket minden téren. Ezen hulladékok összetétele többségben a műanyag, fém, papír és szerves hulladék. Jelenleg a szelektív hulladék gyűjtése és elszállítása már megszokott és viszonylag egyszerűen megoldható lépés. Alapvetően a szelektív hulladék gyűjtése 2001-óta általános a magyar fesztiválokon, hamarabb, mint hogy a városokban és falvakban bevezették volna az efféle szemet elszállítását (Dér, 2013).

A Szélrózsa területén hat darab szemétsziget lett letelepítve, ami tartalmazott egy műanyag és fém gyűjtésére alkalmas kukát, egy papír gyűjtésére használatos szemetest és egy kommunális hulladékgyűjtőt.

A résztvevőknek a média felületeken keresztül több alkalommal is felhívtuk a figyelmüket, hogy figyeljenek a szelektálásra a fesztiválon. Továbbá a rendezvény területén több idézetekkel és felhívásokkal ellátott tábla volt kihelyezve kartondobozból, ami a környezettudatos attitűd formálását volt hivatott szolgálatni.

3.4.4.1.4. Komposztálás

Ugyanolyan kiemelkedően fontos egy eseményen a szerves hulladékok kezelése, mint bármely másik szemét fajta. Ugyanis keletkező hulladék egyharmad része ezekből tevődik össze, így nem szabad figyelmen kívül hagyni őket (Szabó, 2014). A nem megfelelő bomlási környezetbe helyezett, tehát adott esetben szemétkukákra juttatott szerves anyagok bomlása során a baktériumok által légkörbe kerülő gázok, 30% szén-dioxid és 70%-a. Ezek az üvegházhatásért nagyban felelős gázok. Tehát a szerves hulladékok megfelelő visszaforgatása a természetben a komposztálás folyamata által a legmegfelelőbb, ugyanis ebben az esetben a keletkező termék, a humusz visszaforgatható a mezőgazdasági földekbe (Szabó, 2014).

A Szélrózsan fontos szempont volt az ebbe az szerves hulladékok újrahasznosítására irányuló tevékenységek és lépések bevezetése. Az idej helyszínen, azaz Gyulán felkerestünk több olyan helyi lakost, akik a saját kertjükben komposztálást végeznek. Ezen személyek beleegyeztek a fesztiválon keletkezett szerves hulladék befogadásába, a megfelelő feltételek mellett. Ugyanis nem lehet minden fajta komposztálóba lehet az összes fajta anyagot

beledobni. Ehhez összegyűjtöttük az igényeket és ezek alapján válogattuk és gyűjtöttük a biológiailag lebomló hulladékot. Többször a lebonyolítás közben és az esemény végén is elvittük a felgyűlt szemetet.

A Szélrózsán egy csomópont volt a szelektív hulladék gyűjtésére az Ökosátor mellett.

Emellett minden vendéglátó egység, programsátor és a konyha is kapott erre a célra megfelelő komposztzsákot. Minden helyen felügyelve volt, hogy milyen fajta hulladék kerül a zsákokba és az is, hogy megfelelő méretre voltak-e felvágva.

Az eseményeken keletkező felhalmozódott kávézaccból pedig egy workshop keretében test és arcradírt tudtak készíteni az érdeklődők, szintén az Ökosátor programjainak a keretében.

Továbbá a vendégek számára kerekasztal beszélgetések és előadások keretében tájékoztatást adtunk a komposztálás fontosságáról, és bemutattuk a Bokashi házi komposztáló működését is.

Az alábbi minták jól mutatják, hogy a lehetőségek száma az újrahasznosítás területén elég magas. A feladata minden szervezőnek, hogy képes legyen meglátni és megszervezni ezeket, ugyanis nem csak pénzt spórolhat több esetben, hanem a rendezvényt is élvezhetőbbé és családbaráttá teszi. Ugyanis úgy gondolom, ha egy fesztivál nem fókuszál másra csak a minél magasabb élvezeti faktor produkálására, és a maga után hagyott nyomok és környezeti tényezőkre nem, akkor nem tekinthető megfelelő rekreációs programnak. Mivelhogy a szabadidő megfelelő eltöltése nem teljesülhet a környezetvédelmi szempontok figyelemmel kívül hagyásával.

3.4.5. Étkezés

Fentebb már említésre került, hogy mind a dolgozóknak, mind a résztvevőknek regisztrációhoz kötötten fel volt ajánlva naponta egyszeri meleg étkezés. Három féle menüből lehetett választani: normál (nincs ételérzékenység, hús tartalmú), vegetáriánus és tej-, tojás-, és glutén mentes verzió. A szóban forgó normál és vegetáriánus ételek elkészítése egy helyi szervezet feladata volt, viszont helyben a rendezvény területén az étkező sátor mögött készítették el az ételeket profi kinti sütőfelszerelés segítségével. Az alapanyagok többségben szezonális és helyi eredetűek voltak és a partnercég felelt a beszerzésükért. Ellenben szempont volt, hogy minél frissebb és természetesebb ételek legyenek biztosítva és ne legyen szükség a hosszabb távú szállításukra. Ez alól kivétel az érzékenységekre figyelemmel lévő tej-, tojás-, glutén mentes ételek biztosítása, ugyanis ezeknek előírás szerint egy elszeparált, megszabott környezetben, megfelelően becsomagolva kell érkezniük, az allergiások és

érzékenyek egészségének védelmében. Ezen ételek egy orosházi intézményből érkeztek műanyagba csomagolva, amelyek elfogyasztása után a tárolók elmosogatására és újra hasznosítására került sor.

A vegetáriánus ételek biztosítása közel a legmagasabb ökológiai lábnyommal bíró tervezeti pont a rendezvényen belül. Ugyanis az ipari húsfeldolgozás hatalmas környezeti behatással jár az egész bolygóra tekintettel, a vízhasználat mennyisége, az üvegházhatású gázok kibocsátása és mezőgazdasági földek használata okán (Szépvölgyi, 2019). A vegetáriánus étrend részben hozzájárul ezekhez a folyamatokhoz a tejtermékek fogyasztásán keresztül, így a rendezvény fontolóra vette következő alkalommal a vegán étrendet követő étkezési opció bevezetését.

Továbbá a vendéglátó egységeink nagy része helyi és szezonális alapanyagokból állította össze a kínálatát. A kávé szinte minden helyen fairtrade címkével ellátott volt, ami az etikusság és méltányos elosztású kereskedelemmel készült termékeket jelöli (Valiente-Riedl, 2013).

Ezen felül a legtöbb programkörben és vizesblokkokban volt mindig hideg és melegvízes tartály, így a hozott kulacsokat vagy repoharakat bármikor fel tudták tölteni a résztvevők. Így nem volt szükség műanyag palackban árult víz vásárlására.

3.4.6. Eszközök

A programokhoz való eszközök beszerzésénél fontos szempont volt, hogy a kiemelten a Magyarországi Evangélikus Egyház raktáraiból legyenek összeválogatva, ugyanis minden megmaradt anyag ezeken a helyeken van tárolva az események közötti időben. Azok a kellékek, amelyek nem voltak fellelhetők a raktárban, beszerzésre kerültek. A beszerzések alatt fontos szempont volt a központi beszerzés, egységesítés és az eltervezett anyagi keretek megtartása.

Továbbiakban a fesztiválon árult saját arculattal ellátott termékek készítéséről és eladási sikeréről lesz szó. Az általános Szélrózsa arculatos használati tárgyak a kulacs, pulóver és az éppen aktuális arculathoz tartozó mintával ellátott eszközök pedig a pólók és lenvászon táskák voltak. Ezen eszközök mennyisége minden évben megfelelően lefedi a szükségleteket. Idén 1300 póló került nyomtatásra, és ebből összesen 30 darab maradt a találkozó végére. Ezen tárgyaknál kritériumként meg volt szabva, hogy többségben olyanok legyenek, amelyeket többször lehet használni és a környezetvédelmet valamilyen formában támogatják, illetve tartós és minőségi anyagból készüljenek, hogy hosszútávon használhatóak legyenek.

Az évek során megmaradt pólókat a Gyülekezeti Missziós Osztály és Ararát Teremtésvédelmi Ökoteológiai munkacsoport, az egyház különböző rendezvényein újrahasznosítja. Ennek

egyik formája, hogy a MEE minden évben reprezentálja magát a Művészetek Völgye Fesztiválon, ahol saját udvarában kézműves foglalkozások keretében táskákat és kisebb tartózsákokat készíthetnek a pólókból a látogatók.

Temérdek fesztiválokról felhalmozott termék marad meg a befejezés után, ugyanis sokat készítenek, hogy minél többet eladhassanak, de nem tudják feltétlen kiszámolni a megfelelő igényeket. Erre megoldás az arculati termékek vásárlásának minimalizálása vagy előrendelési feltételhez való kötése, így elkerülhető a felesleg megmaradása.

Az eszközök kategóriájába beletartoznak az irodai felszerelések, amik a szervezői bázison voltak raktározva és használva a rendezvény előkészületi lebonyolítási szakaszában. A papírra nyomtatást próbáltuk a lehető legjobban elkerülni, de ha szükség volt rá, akkor az általunk vásárolt újrahasznosított papírfajtára nyomtattunk. Bár a munkaszerződések és egyéb fontos iratok elkészítése és aláírása elektronikus úton volt megvalósítva, a rendezvény közben több olyan váratlan alkalom is előfordult amikor elkerülhetetlen volt a papír használata. Továbbá az összes irodai kelléket a budapesti központi irodából hoztuk, nem újonnan vásároltuk az eseményre. Ezek közé tartozik az Ararát Teremtésvédelmi és Ökoteológiai Munkacsoportot által készített újrahasznosított műanyagból készült tollak is.

4.A rendezvény során végzett empirikus vizsgálat

A Szélrózsán végzett környezetvédelmi módszereink sikerességét és a látogatók általános környezettudatosságát felmérő kérdőív bemutatás.

4.1. Kérdőíves felmérés ismertetése

A kérdőívünk fő célja az volt, hogy visszajelzést kapjunk a résztvevőktől arról, hogy mennyire voltak sikeresek a fesztivál környezetvédelmi intézkedései. Ezen kívül felmértük a vendégek általános környezetvédelemhez való hozzáállását, amivel kapcsolatban az alábbi hipotéziseket fogalmaztuk meg: feltételeztük, hogy azok a személyek, akik a hétköznapiakban is odafigyelnek a környezettudatos viselkedésre, ők magasabb életkorral (1. hipotézis), magasabb iskolai végzettséggel jellemezhetők (2. hipotézis), továbbá hajlamosabbak lesznek a rendezvényen is szelektálni a hulladékot (3. hipotézis).

4.1.1. Eljárás

A kutatás az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Kutatásetikai Bizottságán keresztül, a 2022/364 számmal ellátott etikai engedéllyel történt. A kitöltők olvashattak egy rövid

tájékoztatót a kérdőív elején az elérni kívánt célokról, majd el kellett fogadniuk egy beleegyező nyilatkozatot (1. melléklet). A kutatás megvalósítására 2022/2023 tavaszi félév végén került sor.

Az résztvevőket először a rendezvény helyszínén kértük fel a kutatás segítésében, ahol egy QR-kódon keresztül érhatték el, internethozzáféréssel a kérdőívet. Később az összes regisztrált vendég levelező fiókjára lett elküldve a kérdőív. A kitöltési időtartalma körülbelül 5 perc volt.

4.1.2. Módszer

A kérdőív első szakaszában kilenc kérdés volt a találkozó fenntarthatóságával és a látogató fesztiválozási szokásaival kapcsolatban. Ebben a részben vegyesen voltak feleletválasztós és kifejtős kérdések. A második rész négy darab kérdésből állt, és a környezetvédelemmel kapcsolatos általános szokásokat mérte fel. Itt egy egytől ötig terjedő skálán lehetett megjelölni a véleményt, ahol az 1: nagyon nem értek egyet és az 5: nagyon egyetértek volt (a kérdéssort ld. 2. melléklet).

A válaszokból összpontszámot és átlagot számoltunk, ami megadta a statisztikai adatokat.

A leíró statisztikához és a statisztikai elemzésekhez SPSS v.28 programot használtunk. A változók eloszlása szignifikánsan eltért a normáltól, ezért az együjtjárás vizsgálatokat Spearman-féle rangkorrelációs elemzéssel végeztük.

4.1.3. Résztvevők

A kérdőívet 94 fő, 18 éven felüli, vegyes életkorú és iskolai végzettségű személy töltötte ki. Ebből 30%-a férfi és 70%-a nő volt, amelyekből 61% egyetemet vagy főiskolát, 37% gimnáziumot vagy szaggimnáziumot és 1% általános iskolát végzett. A további 1% pedig az egyéb lehetőséget választotta ennél a kérdésnél.

Ezek alapján kijelenthetjük, hogy a kitöltők túlnyomó többsége nő volt és főképp egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkeztek.

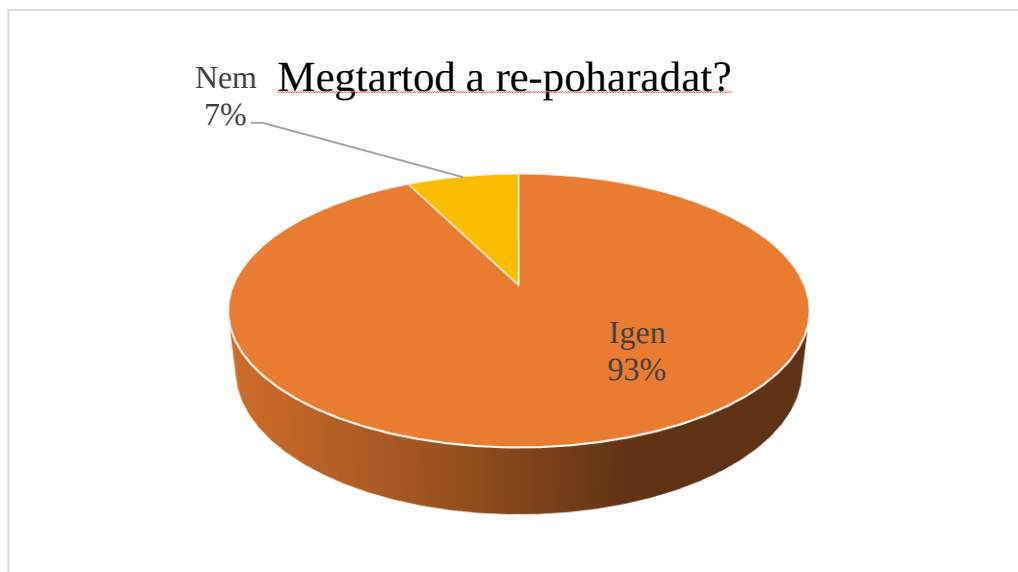
4.2. Eredmények

4.2.1. Környezeti hatásokat csökkentő módszerek eredményességét felmérő kérdések

A kérdőív első szakaszában a fesztivál fenntartható szervezési intézkedéseinek sikerességét mértük fel. Tartalmazta a szemétszigetek és a földön lévő hulladék mennyiségével kapcsolatos kérdéseket. Ezenfelül kutattuk a többször használatos tárgyak, mint re-pohár és

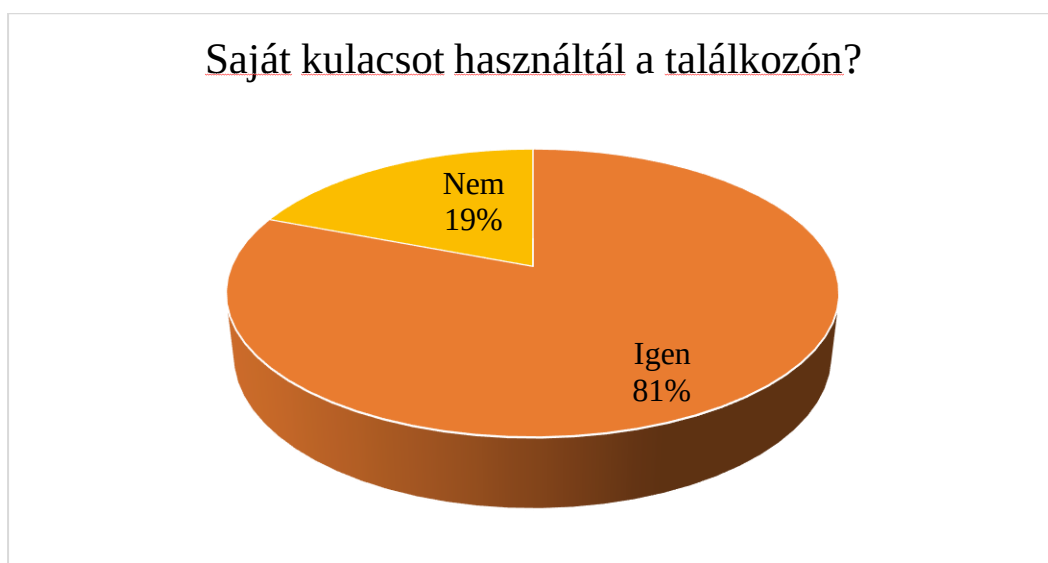
kulacs használatát és gyakoriságát. A további kérdések egyike arra kereste a választ, hogy a kitöltők milyen arányban gyűjtötték szelektíven a hulladékot a rendezvényen és milyen közlekedési eszközzel érkeztek a helyszínre.

Az első bemutatásra kerülő eredmény a re-poharakkal kapcsolatos. Ebben azt kutattuk, hogy személyes bevallás alapján visszaadják-e a látogatók a poharaikat a helyszíni használat után, vagy hazaviszik otthoni használatra. Az eredmények azt mutatják, hogy a kitöltők 93%-a megtartotta a re-poharat, és 7%-a adta vissza a távozása napján (ld. 1. ábra).



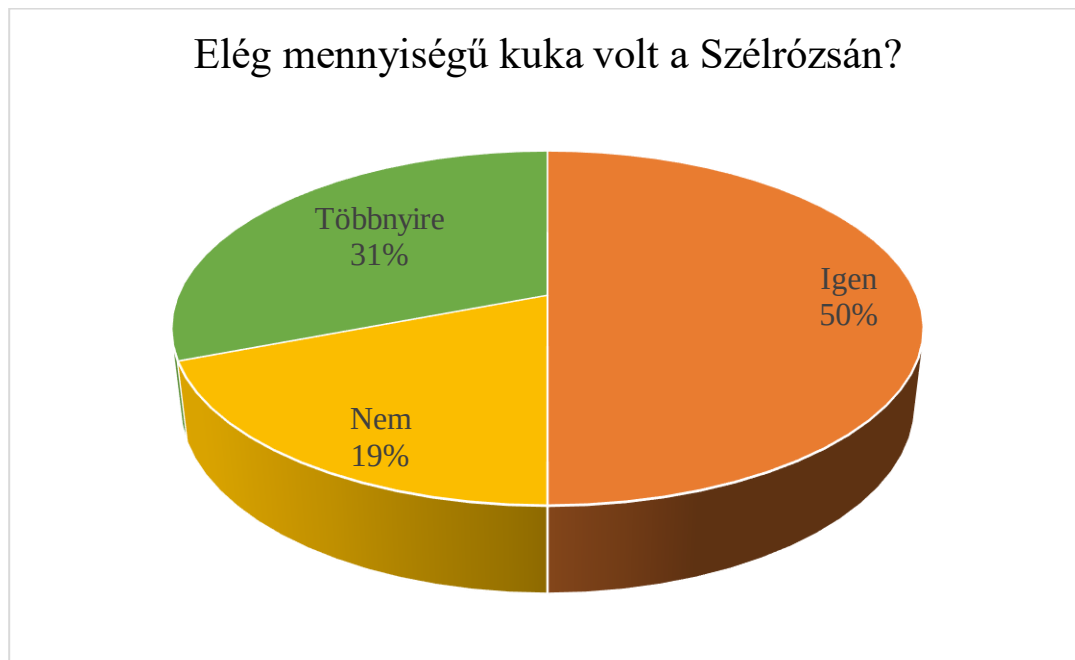
1. ábra. A résztvevők válasza arra, hogy megtartották-e a re-poharat.

Továbbá megvizsgáltuk, hogy a résztvevők milyen százalékban hoztak magukkal saját kulacsot. Mint az ábrán is látható, a vendégek 81%-a elhozta magával a saját többször használatos eszközét, és csak 19% nem hozta magával az eseményre (ld. 2. ábra).



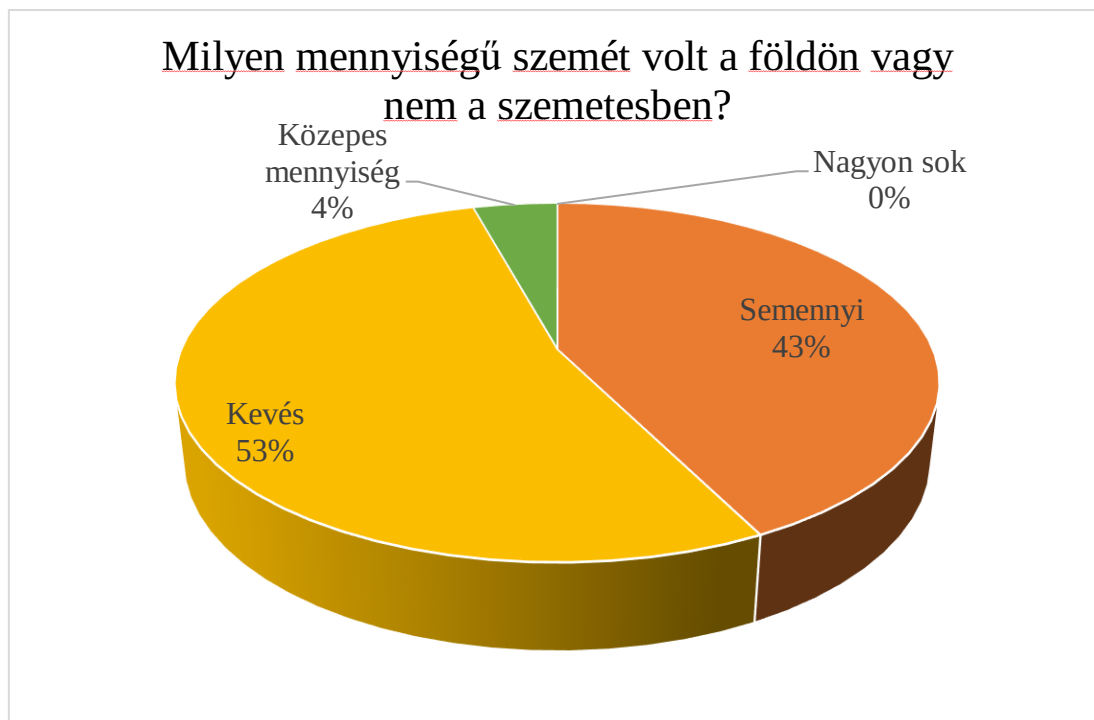
2. ábra. A résztvevők válasza arra, hogy hoztak-e magukkal saját kulacsot.

Ezekon felül felmértük a rendezvény hulladékkezeléssel kapcsolatos sikereit. Először fel szerettük volna térképezni, hogy elegendő szemetes szigetet telepítettünk-e a helyszínre. A harmadik diagrammon látható a kitöltők válaszai. Ami alapján kitöltők 50%-a szerint elegendő volt (igen válasz), 30% a többnyire lehetőségre és 19% pedig a nem opcióra szavazott.



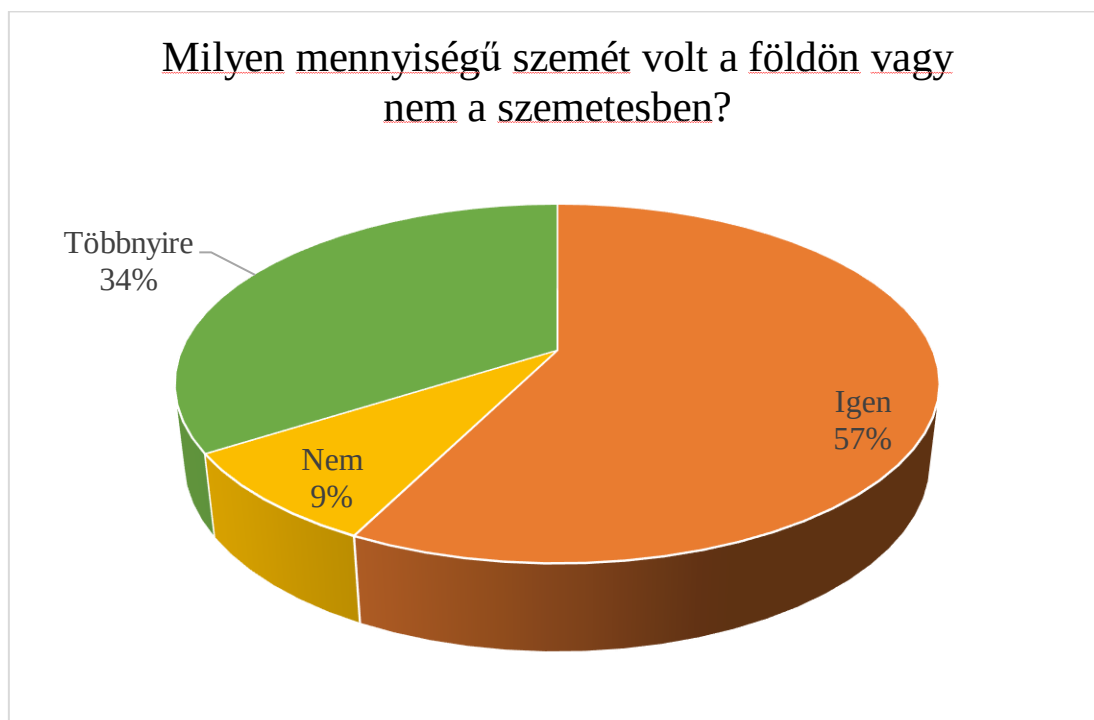
3. ábra. A kitöltők véleménye a szemetes szigetek számáról

Másodszor vizsgáltuk, hogy a kitöltők meglátása szerint mennyi szemet volt a fesztivál területén eldobva a földön vagy nem a szemetes gyűjtő ládákban. A válaszaik alapján a kevés, 53%-ban és a semennyi 43%-ban visszajelzést kaptuk, és a nagyon sok választási opcióra nulla szavazat érkezett (ld. 4. ábra).



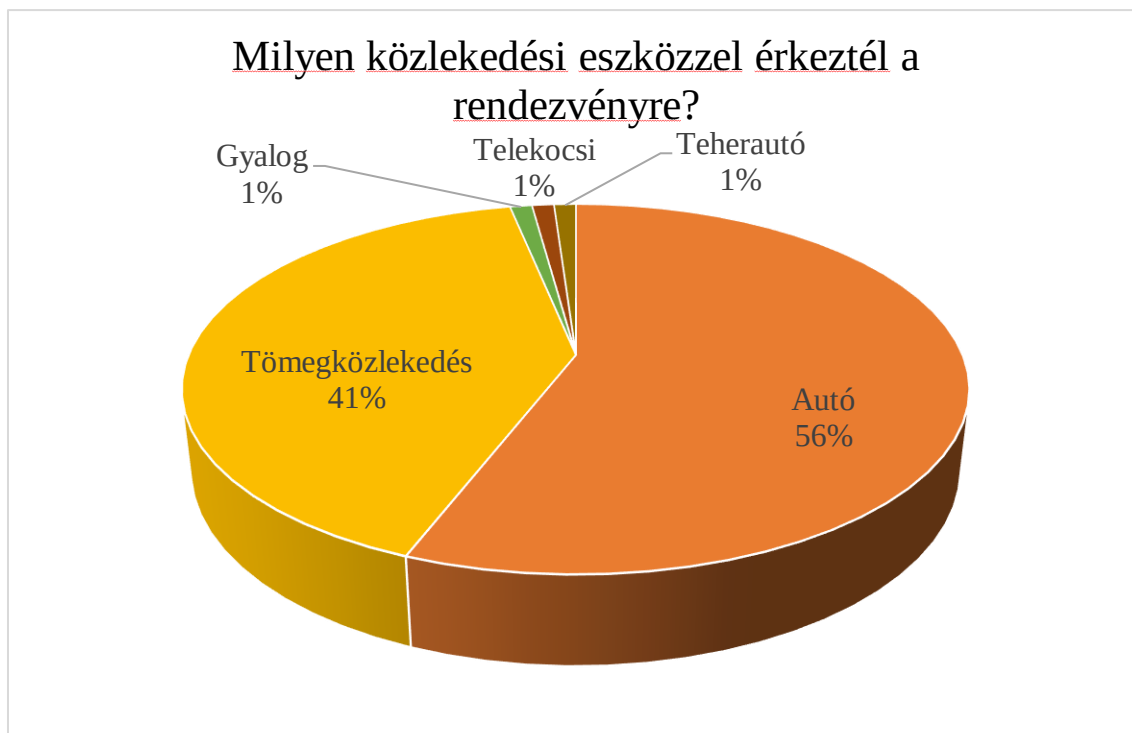
4. ábra. A kitöltők válasza a földön lévő szemet mennyiségéről a találkozón

A következő eredményben olvasható, hogy a résztvevők saját bevallásuk alapján, szelektíven gyűjtötték-e a szemetet a rendezvény ideje alatt. Az ötödik diagramon is látható, a vendégek több mint a fele igen és nagyrészüket többnyire szelektíven gyűjtötte a hulladékot.



5. ábra. A résztvevők válasza arra, hogy szelektíven gyűjtötték-e a szemetet

Ezekon felül rákérdeztünk a kitöltőknél, hogy milyen közlekedési eszközzel érkeztek. Ebben a kérdésben opcióként fel volt sorolva: tömegközlekedés, gyalog, telekocsi, autó és teherautó. A vendégek 56%-a autóval, 41%-a tömegközlekedéssel érkezett (ld. 6. ábra). A hatodik ábrán jól látható, hogy a személygépjárművek használata túlnyomó többségben volt (56%). Ellenben a résztvevők 41%-a tömegközlekedéssel utazott.



6. ábra. A résztvevők válasza arra, hogy milyen közlekedési eszközzel érkeztek a helyszínre.

4.2.2. A vizsgált változók közti együttjárások

A kérdőív második szakaszában a résztvevők általános, hétköznapi környezetvédelmi viselkedésükről próbáltunk statisztikát felállítani. Ennek többek között az volt a célja, hogy összevegyük a fesztiválon tanúsított viselkedést és az általános viselkedéseket. A 2. számú táblázatban a vendégek környezettudatos viselkedésekre vonatkozó kérdésekre adott válaszainak átlagpontszámai láthatók (maximum 5 pont kérdésenként). Ez alapján elmondható, hogy többnyire környezettudatosan élik az életüket (ld. 2. táblázat).

	Átlag ($\pm$ SD)
Nem használ műanyag szatyrot	3,9 ($\pm$ 1,2)
Újrahasználat	4,2 ($\pm$ 0,9)
Környezetvédelemre nevelés (újrahaszn.)	4,3 ($\pm$ 1)
Környezettudatos utazás	3,4 ($\pm$ 0,9)

Összpontszám	15,8 ($\pm$ 2,8)
--------------	-------------------

2. sz. táblázat: A résztvevők fenntartható viselkedése a hétköznapiakban

A Sperman-féle elemzés eredményei a 3. számú táblázatban láthatók.

-	Környezettudatos viselkedések (összpontszám)
Életkor	0,34**
Iskolai végzettség	0,31**
Szelektálás a fesztiválon	0,48**

**p<0,01

3. sz. táblázat

Ez alapján a hipotéziseink a következőképp teljesültek.

1. hipotézis. Az életkor és a környezettudatos viselkedések között gyenge erősségű pozitív kapcsolatot találtunk ($r=0,34$; $p<0,01$), vagyis a feltételezésünk, miszerint a magasabb életkor nagyobb fokú környezettudatos magatartással jár, igaznak bizonyult.
2. Második hipotézisünkben az iskolai végzettség és környezettudatosság összefüggéseit néztük meg. Szintén gyenge pozitív kapcsolatot találtunk ($r=0,31$; $p<0,01$), vagyis a magasabb végzettségű személyek hajlamosabbnak bizonyultak a vizsgált mindennapos környezettudatos tevékenységek végzésére.
3. Végül harmadik hipotézisünkben a rendezvényen tanúsított környezettudatos magatartás (hulladék szelektálása) és a mindennapos környezettudatos tevékenységek kapcsolatát néztük meg. Közepes erősségű pozitív kapcsolatot találtunk ($r=0,48$; $p<0,01$), vagyis feltételezésünkkel összhangban azok, akik a mindennapok során is odafigyelnek tetteik környezeti hatására, a fesztiválon is nagyobb hajlandóságot mutattak a hulladék szelektálására.

4.3. Megbeszélés

A kérdőíves eredmények elemzése során megfigyelhetjük azon területeit a szervezésnek, amelyek fejlesztésre szorulnak. Ellenben több helyen is láthatóak a sikerre utaló jelek a visszajelzések alapján.

A formázásra szoruló területek a re-poharak visszaadásra való ösztönzés és a közlekedés optimalizálása. Ezzel ellentétben a hulladékkezelési törekvések és média felületeken való környezetre nevelő felhívások sikeresnek bizonyultak.

A re-poharakról szóló diagram azt mutatja, hogy a legtöbben nem szolgáltatták vissza a rendezőknek őket. Erre az eredményre bizonyos szinten számítani lehetett, hiszen a poharak színesek és több evangélikus szervezet logója szerepel rajta, ami tetszetőssé teheti a vendégek számára. Ezt valamilyen szinten számításba véve a MEE 7000 darab poharat készítettett, ami lefedte a rendezvényhez szükséges mennyiséget és a maradékot fel tudja használni az egyéb találkozók vagy eseményeken. Emellett problémás területnek bizonyultak a közlekedési eszközök megfelelő kiválasztása a látogatók körében. A személyautóval közlekedés jellemezte őket a legjobban, míg csak második helyen szerepelt a tömegközlekedés. Véleményünk szerint a Budapesttől ilyen távolságra lévő rendezvények esetében a 46%-os vonat és busz használata meglehetősen jó eredmény. Viszont mivel nem tudjuk, hogy mennyi fő utazott egy autóban, a légszennyezés mértékét se tudjuk megállapítani.

Az előbbi példától eltekintve a szemetesládák mennyisége a válaszok alapján elegendőnek minősült. Ezt alátámasztja a végeredménye a földön található hulladékmennyiséget kutató kérdésnek. Ezek alapján, ha a résztvevőknek ki kellett dobniuk valamit a szemétkébe, legtöbb esetben találtak hozzá kukát is. Mindezeket túl a környezettudatos viselkedést és a szervezési módszerek hatékonyságát alátámasztja az is, hogy a kitöltők bevallása alapján többségben szelektíven dobták ki a hulladékot. Ennek sikere abban rejlett, hogy a különböző hulladékgyűjtők egymás mellett voltak elhelyezve.

Továbbiakban alátámasztja a kommunikációs teljesítményünket, hogy a vendégek nagy része a közösségi médián való felhívás miatt elhozta magával a kulcsát. Ez az eredmény szintén szoros kapcsolatban áll a kitöltők egyéni hozzáállásával a fenntarthatósághoz.

4.4. Következtetések

A Szélrózsán végrehajtott környezetvédelmi intézkedések előre lépésnek számítanak mind az esemény és a rendezvényipar történetében. A kérdőíves eredmények alapján kijelenthetjük, hogy a legtöbb intézkedés sikeres és a látogatók számára is észrevehető volt. A komposztálás megvalósítását és mosogatószett kölcsönzést vélem az egyik legnagyobb eredménynek, hiszen nem fordulnak sűrűn elő az ilyesféle szervezési lépések. Viszont jövőben több komposztgyűjtő lehelyezésére lenne szükség a fesztiválon, hogy ugyanolyan arányba gyűjtsék szelektíven a vendégek a szerves hulladékot, mint a műanyag, fém és papír szemetet. Mivel erre csak a résztvevők által termelt szerves hulladék mennyiségéből tudunk következtetni a

helyszínen, a jövőben a kérdőíves felmérésbe is érdemes lesz megvizsgálni az erre való hajlamot és a véleményt. Ellenben a szelektív hulladékgyűjtők szétszórása a területen, a kommunálissal együtt megfelelő módszernek bizonyult.

Az egyik talán legnagyobb problémát a vendégek helyszínre utazása okozta környezetvédelmi szempontból. A fesztivál nagy távolságra volt Budapesttől, ahonnan a legtöbb vendég és átszállásos csatlakozás indul. A következő helyszínnél a lehetőségeknek megfelelően infrastrukturálisan könnyebben megközelíthető helyet kell választani. Emellett strukturáltabban kell megszervezni a telekocsikat. A kérdőívben is vannak hiányosságok ezzel kapcsolatban, hiszen ha tudnánk milyen távolról és honnan érkeztek a látogatók, jobban átláthatnánk milyen választási lehetőségeik voltak, és ahhoz tudnánk mérni a lehetőségeket.

Továbbá a légszennyezés kérdéskörébe tartozik az ételek szállítása is, hiszen a speciális ételeket Orosházáról szállították. A jövőben fontos lesz a lokális szolgáltatásokat nagyobb figyelemmel átvizsgálni.

5. Összefoglalás

Összességében idén, a Szélrózsa nem csak kiváló rekreációs kikapcsolódási lehetőséget nyújtott a résztvevők számára, de az eddigiekhez képest legnagyobb sikerrel figyelt a környezet megóvására is. A szervezés nem tökéletes, de minden alkalommal fejleszteni szeretnénk rajta, annak érdekében, hogy minél kevesebb ökológiai lábnyomot hagyjunk magunk után és példát mutassunk a rendezvényipar többi szereplőjének is. Mivel a helyszín minden alkalommal változik, folyamatosan új kihívások elé kerülünk, hiszen mindenhol mások a lehetőségek és a feltételek.

A szervezőkkel együtt remélem, hogy az évek során inspirálni és támogatni tudunk több hasonló méretű eseményt, ahol még nem tudják milyen eszközökhöz nyúljanak a fenntarthatóság érdekében. Ennek lépéseként is jött létre ez a pályamunka, hiszen minél több felelősséget vállunk egyéni és vállalati szinten, annál jobb eredményeket érhetünk el.

6. Irodalomjegyzék

Ábrahám, J. 2010 *Rekreációs alapok*. Nemzeti Erőforrás Minisztérium Sportért felelős Államtitkárság. Budapest.

Ábrahám, J. 2016 *Rekreációs kultúra a fogyasztói társadalomban*. Testnevelés Egyetem Sporttudományok Doktori Iskola. Budapest

Baxter, L., McGowan, R. C., Smiley, S., Palacios, L., Devine, L., Casademont, C. 2022 *The relationship between change, health, and the humanitarian response*. The Lancet.

Dér, Cs. D. (2013) Zöld fesztiválok – Itthon és az Egyesült Királyságban. *Marketing és menedzsment* 2013 (1) 11-20.

European Commission 2017 https://transport.ec.europa.eu/index_en (2023. január 9.)

Fleischer, T. (2007) Fenntartható fejlődés: Környezeti, társadalmi és gazdasági tényezők. In: Farkas, P., Fóti, G. (Szerk.) *Háttér tanulmányok a magyar külstratégiához I. Magyarország Globális környezete 2020-ig*. Magyar Tudományos Akadémia Világgazdasági Kutatóintézet 192-202.

Francis, D. C., Kleist, J. N., Ortega, P. C., Cruz, A. 2012 Noise pollution alerts ecological services: enhanced pollination and disrupted seed dispersal. *Broc Biol Sci* Jul 22; 279(1739): 2727–2735.

Fritz., P. 2013 *A szellemi rekreáció fogalma és rendszertana*. Eszterházy Károly Főiskola Sporttudományi Intézet. Eger.

Herpainé, L. J., Boda, E. 2015 *A rekreáció elmélete és módszertana 4. Az animáció szerepe a szabadidő-eltöltésben, az animáció területei*. EKF Líceum Kiadó. Eger.

Hidvégi, P., Bíró, M. 2015 *A rekreáció elmélete és módszertana 2. Egészségfejlesztés*. EKF Líceum Kiadó. Eger.

Lafond, L. L., Heritage, Z., Farrington L. J., Tsouros, D. A. 2003 *National Healthy Cities Network*. World Health Organization.

Káposzta, J. (szerk.) 2011 *Rendezvényszervezés módszertana. Tantárgyi segédlet a Turizmus vendéglátás BA szakos hallgatók számára*. Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar. Gödöllő

Kovács, T. A., 2007 Egészség Rekreáció Turizmus. *Magyar Sporttudományi Szemle*. 8. évf. 30. sz.

Ragusa, A., Notarstefano, V., Svelato, A., Belloni, A., Gioacchini, G., Blondeel, C., Zucchelli, E., Luca, D. C., D'Avino, S., Gulotta, A., Carnevali, O., Giorgini, E. (2022) Raman Microspectroscopy Detection and Characterisation of Microplastics in Human Breastmilk. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9269371/> (2022. november 09.)

Rakonczai, J. 2021 *Elfogyasztott jövőnk? Globális környezeti és geopolitikai kihívások*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem

Ransburg, B., Vágási, M. 2011 A fenntartható fejlődés vállalati integrációja és kommunikációja. A hazai nagyvállalati gyakorlat vizsgálata. *Vezetéstudomány* XLII. évf. 2011. 10. szám / ISSN 0133-0179

Rácsok, A. 2020 A fogyasztók környezettudatosságának komplex elemzése. *Miskolci Egyetem. Gazdaságtudományi Kar. Marketing és Turizmus Intézet*. Miskolc.

Schüpbach. S. S., Gröli, M., Dauwalder, P., Roger, A. 2008 *LOHAS Lifestyle of Health and Sustainability*. Consumer Products Retail & Wholesale

Simon, K. 2019 Zajos a Föld! *Multidiszciplináris tudományok*. 9. kötet. 1 sz. pp.23-33.

Simonyi, P., Zsótér, B. 2020 A fenntartható fejlődés, a fenntarthatóság értelmezési kérdései a megvalósítás érdekében. *Jelenkori társadalmi és gazdasági folyamatok*. XV. évfolyam, 1–2. szám, pp. 55–67.

Vadovics, E., Antal, O., *Klímaparát háztartásoktól a klímabarát közösségekig. Útmutató szervezőknek*. GreenDependent Fenntartható Megoldások Egyesülete.

Valiente-Riedl, E. 2013 *Is Fairtrade Fair?* St. Martin's Press LLC. New York.

Vályi Péter (2020): Timothy Morton: Being Ecological (Recenzió). *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2020/1, 103–111.

(1) Rólunk <https://szelrozsatalalkozo.hu/rolunk> (2022. november 15.)

(2) Teremtésvédelem <https://www.evangelikus.hu/tevekenysegeink/teremtsevedelem>
(2023. január 15.)

7. Mellékletek

1. Melléklet - tájékoztató

Kedves

Szélrózsa

Látogató!

Ön egy tudományos kutatásban vesz részt, amelynek vezetője **. A kutatás lebonyolítását
szakdolgozó hallgató segíti.

Jelen vizsgálat célja felmérni a Szélrózsa találkozói környezettudatossági törekvéseit,
ökológiai hatásait csökkentő megoldásait.

A kérdőív kitöltése kb. 5 percet vesz igénybe. Nincs jó vagy rossz válasz, mindössze az Ön
tapasztalatai, szokásaira lennénk kíváncsiak.

A kérdőív kitöltése önkéntes és anonim (névtelen) módon történik, illetve bármikor
megszakítható. A kapott adatok kizárólag kutatási céllal kerülnek felhasználásra. A kutatás
során kapott eredményekről később publikáció(k) jelenik (jelennek) meg, TDK munka és
szakdolgozat készül belőle. Ezekről a kívánságnak megfelelően szóbeli vagy írásos
tájékoztatást adunk.

Szigorúan bizalmasan kezelünk minden olyan információt, amit a kutatás keretén belül
gyűjtünk össze.

Kérjük, amennyiben egyetért a fenti feltételekkel, és hozzájárul a kutatásban való részvételhez, ezt az alábbiakban igazolja.

Köszönjük, hogy válaszaival segíti a munkánkat!

2. Melléklet – kérdőívcsomag

1. Hány éves vagy?

1. Mi a nemed:

- a. Lány
- b. Fiú

2. Mi a legmagasabb iskolai végzettséged?

- a. Általános Iskola
- b. Gimnázium/Szakgimnázium
- c. Egyetem/Főiskola
- d. Egyéb

3. Szelektíven gyűjtötted a szemetet a Szélrózsán?

- a. igen
- b. nem
- c. többnyire

4. Otthon szelektíven gyűjtitek a szemetet?

- a. igen
- b. nem
- c. többnyire

5. Elég mennyiségű kuka volt a helyszínen meglátásod szerint? Amikor ki akartál dobni valamit, egyből találtál a közeledben szemetest?

- a. igen
- b. nem
- c. többnyire

6. Milyen közlekedési eszközzel érkeztél Gyulára / a helyszínre?

- a. autó
- b. tömegközlekedés
- c. egyéb:

7. Tanultál valami újat a környezetvédelemről a héten? Ha igen, kérlek írd le pár szóban, hogy mit!

8. Megtartod a repoharadat?

- a. igen
- b. nem

9. Mennyi szemét volt a Szélrózsán, ami a földön volt vagy nem a kukákban?

- a. nagyon sok
- b. közepes mennyiség
- c. kevés
- d. semmennyi

10. Hogyan lehetne szerinted fenntarthatóbbá tenni a Szélrózsát? Fejtsd ki röviden.

.....
.....
.....

11. Saját, otthonról hozott kulacsot használtál a találkozón?

- a. igen
- b. nem

12. Ha utazol, magaddal viszel alapvető hulladékmentes alternatívákat, mint például vászonzsákok, étkészlet, kulacs?

- a. igen
- b. Nem, de a jövőben szeretném
- c. Nem, nem is tervezem.

13. Kérlek jelöld be, mennyire értesz egyet a következő állításokkal! (1- nagyon nem értek egyet, 2 – nem értek egyet, 3 – egyet is értek meg nem is, 4 – egyetérték, 5 – nagyon egyetérték)

Nem fogadom el a vásárlóhelyeken ingyenesen felkínált nejlontáskát.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Mindig keresem, hogy hogyan tudom újrahasználni a dolgokat.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Biztatom a barátaim és a családom a hulladék szelektálására.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Amikor utazni kell, mindig a környezettudatosságra figyelek elsősorban, nem pedig a kényelemre.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3.Melléklet – regisztrált résztvevők számára küldött levél

Kedves '*Résztvevő neve*'!

Kevesebb, mint két hét múlva találkozunk Gyulán, a 13. Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozón! Ebben a levélben összeszedtünk minden fontos információt, melyet a találkozóra érkezés előtt tudni érdemes:

Érkezés és regisztráció

Érkezéskor a helyszínen, a Göndöcs-kertben található Vigadó épületében tudsz regisztrálni. Ehhez érdemes a helyszínt a Béke sugárút felől megközelíteni. Itt kapod meg a karszalagot és – amennyiben rendeltél – a programfüzetet.

A találkozó és a programok hivatalosan 16 órakor, a nyitó istentisztelettel kezdődnek, regisztrációra azonban már akár reggel 10 órától van lehetőség, egészen este 20 óráig. Kérjük, érkezz időben az istentiszteletre, és indulj el otthonról is időben, hogy elkerüljük a torlódást a regisztrációs pultoknál.

Ebéd és étkezés

Az előre megrendelt napi ebédet a találkozó területén található ebédlősátorban osztjuk csütörtöktől vasárnapig, minden nap 12.30 – 14.00-ig. Az ebédlősátorban a karszalag beolvasásával ellenőrizzük, hogy aznapra milyen menüt kértél, így a regisztráció során kért típust fogod megkapni. A korábban választott menü módosítására nincs már lehetőség!

Mivel a Szélrózsán kiemelten ügyelünk a teremtet világ megóvására, az ebédet is elmosható, nem eldobható tálakon szolgáljuk fel. Ha teheted, kérjük, hozz magaddal saját evőeszközt, mosogató pontokat biztosítunk, ezáltal te is tudod segíteni munkánkat!

A találkozó területén kávézók és streetfoodos büfé is üzemelnek.

Sátrazás

A sátortábor a Ferencesek tere zöld területen alakítjuk ki. A táborban a helyfoglalás érkezési sorrendben történik, nincsenek előre kijelölt vagy lefoglalt sátorhelyek. Tisztálkodásra a kihelyezett zuhanykonténerekben lesz lehetőség, a fesztivál területén pedig több mosdó és mobilvécé is található.

Bár a sátortábor is – ahogy az egész találkozó – biztonsági szolgálat felügyelete alatt áll, kérjük, hogy fokozottan ügyelj az értékeidre vagy ne hagyd azokat őrizetlenül, ha sátrazol a Szélrózsán!

A Szélrózsa nem biztosítja a sátrazáshoz szükséges kellékeket, ezért utazás előtt semmiképpen se feledkezz meg a legalapvetőbb eszközökről, mint a sátor, matrac vagy épp hálósák.

A sátortábor területére csak a megfelelő karszalaggal rendelkezők léphetnek be, ezért kérünk, ne vedd el a plusz karszalagodat!

Vonat

Ha váltottál retúrjegyet a rendszeren keresztül a Szélrózsa-vonatra, a megjelölt állomásodon tudsz majd felszállni a Szélrózsának fenntartott, megjelölt kocsiba az egyébként menetrend szerint közlekedő Békés gyorsvonatra. Papíralapú jegybemutatóra nem lesz szükség, önkénteseink az előregisztráció alapján ellenőrzik majd a névsort. Szükség esetén a lezárt regisztrációd bemutatásával tudod igazolni helyedet a vonaton.

Mivel a vonat hivatalos MÁV-menetrend szerint közlekedik, minden esetben erre a járatra (Békés gyorsvonat) és járatszámra (742) figyelj az állomáson felszállásnál, amikor a megjelölt kocsit keresed! Ha Békéscsabán szállsz fel, keresd a 37634 járatszámú személyvonatot!

FONTOS! A Budapest-Keleti pályaudvaron az indulási idő 10.05!

Parkolás

A helyszín közvetlen környékén több, nagyobb befogadóképességű parkoló is található, de a város bizonyos pontjain - így a Béke sugárúton is - a parkolás díjköteles! Kérünk, hogy figyelj erre, ha autóval érkezel!

Kiskorúak

Kiskorú személyek csak felnőtt kíséretével (felelős felnőtt személlyel) vehetnek részt a találkozón. Az ehhez szükséges szülői nyilatkozatot [ezen a linken tudod letölteni](#) – ezt a regisztrációnál kérni fogják a munkatársaink. Ha 18 év alattiaként érkezel, ne felejtse el szüleiddel és kísérőddel (ha nem ugyanaz a személy) aláíratni és magaddal hozni a dokumentumot!

Fontos pontok a házirendből

A találkozó körbekerített területén az alkoholfogyasztás nem megengedett.

A programsátrakban és minden megjelölt helyen szigorúan tilos a dohányzás!

A Göndöcs-kert és a Ferencesek tere teljes területére kutyákat csak pórázon vezetve szabad behozni.

Kérjük, mindenhol ügyelj a tisztaságra és óvd a környezeted, ne szemetelj!

Helyszín:

5700 Gyula, Göndöcs-kert

Fenntarthatóság és rendezvények, a Szélrózsa Találkozó környezetvédelmi intézkedései

Vigadó: 5700 Gyula, Béke sgt. 35.

Evangélikus templom: 5700 Gyula, Béke sgt. 29.

Várva a mielőbbi találkozást:
A Szélrózsa szervezői